

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ВИРОБНИЦТВІ

*Дорошенко Л. Ю., студ. (гр. ІО-52, ФІОТ КПІ ім. Ігоря Сікорського);
Арзамасцев О. В., студ. (гр. ІО-52, ФІОТ КПІ ім. Ігоря Сікорського)*

Анотація. В статті розглянуті основні питання законодавчого регулювання охорони та безпеки праці. Розкриті важливі положення Концепції реформування управління охороною праці в Україні щодо удосконалення національної системи запобігання виробничим ризикам.

Ключові слова: безпека праці, виробничий ризик, охорона праці.

Abstract. The main issues of legislative regulation of safety and labor safety are considered in the article. The important theses of the Concept of the Ukrainian labor protection management reform in Ukraine concerning the improvement of the national system for the prevention of occupational risks are considered.

Keywords: labor safety, production risk, labor protection.

Вступ. Створення безпечних для здоров'я людей умов праці на виробництві значною мірою залежить від законодавчого регулювання взаємовідносин в даній сфері між найманими працівниками і роботодавцями. Важливе значення має чітке визначення функцій та обов'язків відповідних органів державної влади різних рівнів щодо праці.

Аналіз стану питання. Ознайомлення з правовими актами та науковими публікаціями стосовно даної теми показало, що наразі прийняті і діють основні положення щодо реалізації конституційного права працівників на охорону їхнього здоров'я та життя в процесі трудової діяльності, створення комфортних умов праці [1, 4].

Основними законодавчими документами в цьому контексті є Конституція України, Закони України «Про охорону праці» та «Про загальнообов'язкове соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» [1, 2].

Метою роботи є аналіз законодавчого регулювання охорони праці та визначення шляхів його удосконалення з огляду на особливості сучасного етапу розвитку ринкових відносин.

Методики та матеріали дослідження. Діючим законодавством в сфері охорони праці врегульовано широке коло питань, що регламентують порядок організації роботи, спрямованої на створення умов на виробництві. Так, визначені основні принципи, на яких базуються напрями державної політики в сфері охорони праці.

Важливо також підкреслити, що сформовано організаційний механізм управління охороною праці. Він включає, по-перше, перелік державних управлінських органів з їхніми функціями. По-друге, складовою цього механізму є система організації охорони праці безпосередньо на виробництві. Останнє включає структури, що безпосередньо займаються питаннями охорони

праці, обов'язки роботодавців та працівників, порядок фінансування та стимулювання охорони праці тощо.

Принципове значення має і визначення видів відповідальності за порушення законодавства про охорону праці[1]. визначені:

Разом з тим, для сучасного етапу розвитку економіки характерна діяльність господарюючих суб'єктів різних форм власності та різноманітних організаційних форм, що в свою чергу вимагає зміни підходів до проведення роботи з охорони праці.

Важливо підкреслити, що діюча правова база управління охороною праці орієнтується на «коригувальні» реактивні дії, тобто на ліквідацію небезпечних умов праці, а не на їх запобігання. У той же час, як показує досвід, зарубіжних країн так званий ризикоорієнтований підхід (передбачає ліквідацію ризиків) характерний для країн Європейського Союзу.

Слід також звернути увагу, що діюче національне природоохоронне законодавство не повною мірою враховує положення Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України від 25 серпня 2015 р. №501.

З огляду на це, Кабінетом Міністрів прийнята концепція реформування системи управління охороною праці в Україні (розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2018 р. №989-р.).

Дана Концепція передбачає створення національної системи запобігання виробничим ризикам для забезпечення ефективної реалізації прав працівників на безпечні та здорові умови праці.

Підґрунтям для вказаної системи є механізм, який використовують багато країн світу. Він передбачає усунення небезпек, оцінювання, контроль ризиків і управління ними. Завдяки цьому стає можливим дієве заохочення для створення безпечних і здорових умов на державному, регіональному, галузевому, місцевому рівнях, а також на рівні підприємства [3].

Національна програма запобігання ризикам має формуватися згідно з принципами, визначеними Директивою Ради №89/391/ЄЄЦ, найважливішими серед яких є: оцінювання ризиків, заміна устаткування підвищеної небезпеки на безпечне або менш небезпечне, адаптація до технічного прогресу та ін.

Згідно Концепції удосконалення законодавства з безпеки та гігієни праці передбачається здійснювати за певними напрямками. А сама, перш за все, слід здійснювати заходи щодо усунення дублюючих, застарілих і суперечливих положень законодавства. Національне законодавство має узгоджуватися з відповідними міжнародними нормами.

Доцільно прийняти загальний закон, на основі якого можна розробити національну систему запобігання ризикам.

Концепція передбачає також впровадження принципово нового підходу до визначення заходів щодо оздоровлення умов праці: замість заходів реагування на нещасні випадки передбачати заходи щодо оцінювання і запобігання їм.

Законодавство з охорони праці має закріплювати необхідність систематичної підготовки кваліфікованих кадрів даного профілю: фахівців для підприємств та органів влади, викладачів, експертів.

Важливе значення має також розробка та впровадження механізму економічного стимулювання як роботодавців, так і працівників за створення безпечних і здорових умов праці [3].

Кабінетом Міністрів України затверджено план заходів щодо реалізації Концепції реформування системи управління охороною праці в Україні, який передбачає розробку та прийняття відповідних Законів України, а також підзаконних актів щодо їх реалізації. Це Постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України та МОЗ України.

Висновки. Реалізація положень Концепцій сприятиме удосконаленню законодавчого регулювання охороною та безпекою праці шляхом імплементації в національне законодавство міжнародних норм та впровадження на законодавчому рівні ризикоорієнтованого підходу в даній сфері.

Науковий керівник: Праховнік Н. А., к.т.н., доц. (каф. ОППЦБ КПІ ім. Ігоря Сікорського)

Література

1. Закон України «Про охорону праці» із змінами, редакція від 20.01.2018р.

2. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» із змінами від 03.08.2014р.

3. Концепція реформування системи управління охороною праці в Україні, схвалена розпорядженням Кабінетів Міністрів України від 12 грудня 2018 р. №989-р.

4. Ткачук К.Н., Филипчук В.Л., Каштанов С.Ф., Зацарний В.В., Москальова В.М., Ткачук К.К., Полукаров Ю.О. Виробнича санітарія /За редакцією Ткачука К.Н./: Навч. Посібник. - Рівне, 2012. - 443 с.